

سرشناسه	:	زمانی، مهدی، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور	:	روش‌های تدریس هدیه‌های آسمان (تعلیمات دینی)/ مهدی زمانی.
مشخصات نشر	:	تهران: اروانه، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	:	۱۱۷ ص.
شابک	:	978-622-7368-26-0
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتابنامه: ص. ۱۱۵ - ۱۱۷.
موضوع	:	تعلیمات دینی اسلامی -- راهنمای آموزشی
موضوع	:	Islamic religious education -- Study and teaching
موضوع	:	تدریس اثربخش
موضوع	:	Effective teaching
موضوع	:	تدریس -- روش‌شناسی
موضوع	:	Teaching -- Methodology
رده بندی کنگ	:	۲۷BP
رده بندی دیویی	:	۰۷/۳۹۷
شماره کتابشناسی ملی	:	۶۲۳۲۹۵۸


 انتشارات اروانه

روش‌های تدریس هدیه‌های آسمان (تعلیمات دینی)

- تالیف: دکتر مهدی زمانی
- ناشر: اروانه
- صفحه آرا و طراح جلد: بهاره عزت تبار
- قطع: وزیری
- مشخصات ظاهری: ۱۱۷ صفحه
- چاپ و صحافی: موسسه چاپ بهمن
- نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹
- شابک: ۰-۲۶-۷۳۶۸-۶۲۲-۹۷۸
- شمارگان: ۱۰۰۰ جلد
- قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

«کلیه حقوق این اثر متعلق به مولف می باشد»

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱	پیش گفتار
۱۳	فصل اول: تدریس و دیدگاه های مربوط به آن
۱۴	۱. تدریس
۱۷	۱.۱. دیدگاه های مربوط به تدریس
۱۷	۱.۱.۱. دیدگاه اول: نسبت رابطه ضروری میان تدریس و یادگیری
۱۹	۲.۱.۱. دیدگاه دوم: رابطه ضروری میان تدریس و یادگیری
۱۹	۳.۱.۱. دیدگاه سوم: نظریه نظام های
۲۰	۴.۱.۱. دیدگاه اسلام در رابطه با دین و تعلیم و تربیت
۲۷	۲-۱. تدریس اثربخش
۳۱	۱-۲-۱. برنامه ریزی
۳۳	۲-۲-۱. تدوین هدف های آموزشی
۳۴	۳-۲-۱. ویژگی های یادگیرنده
۳۷	فصل دوم: اهداف و اصول آموزش دینی (هدیه های آسمان دوره ابتدایی)
۳۸	الف: اصول کلی:
۳۸	۱- اعتدال در آموزش دین:
۳۸	۲- تدریج در آموزش:
۳۹	۳- ارتباط دادن درس به مسائل زندگی دانش آموزان:
۳۹	۴- تأثیر دانستنی های عمومی معلم بر درک و فهم بهتر دانش آموزان:
۳۹	۵- پاسخ به سؤالات دانش آموزان:
۴۰	۶- استفاده از منابع معتبر و مفاهیم مُثَقَّن و مورد قبول دانش آموزان:
۴۰	۷- بهره گیری از بیان شیوا و رسا در امر تدریس هدیه های آسمانی:
۴۰	۸- پویایی و نشاط و شادابی در کلاس:
۴۱	۹- توجه به تفاوت های فردی دختران و پسران در امر آموزش:
۴۱	برنامه ریزی درسی تعلیم و تربیت دینی در ایران
۴۲	برنامه های جدید تعلیم و تربیت دینی دوره ی ابتدایی
۴۳	اصول حاکم بر برنامه ی جدید

فصل سوم: جایگاه و نقش‌های عوامل فرایند یادگیری در برنامه‌ی جدید تعلیم و تربیت دینی.....	۴۵
نقش دانش آموز در برنامه‌ی جدید تعلیم و تربیت دینی.....	۴۶
نقش آموزگار.....	۴۶
نقش والدین.....	۴۸
نقش محتوا.....	۵۰
نقش فعالیت‌های یاددهی- یادگیری.....	۵۰
نقش محیط (غیرانسانی).....	۵۱
نقش ارزش‌یابی.....	۵۱
نکاتی در خصوص روش تدریس دروس هدیه‌های آسمان.....	۵۲
اصول کلی روش تدریس دینی.....	۵۲
مهارت‌های مربوط به شروع تدریس.....	۵۴
مهارت‌هایی برای حفظ انگیزه.....	۵۴
مهارت‌های مربوط به جمع‌بندی.....	۵۵
روش‌های گروهی تدریس.....	۵۵
فصل چهارم: برنامه درسی تربیت دینی در دوره ابتدایی.....	۵۷
عناصر اصلی برنامه.....	۵۸
۱- هدف.....	۵۸
ب) اهداف تعلیم و تربیت دینی دوره ی ابتدایی.....	۵۹
حیطه ی شناختی:.....	۵۹
حیطه ی عاطفی:.....	۶۰
حیطه ی کنشی (رفتار و عمل):.....	۶۰
ج) محل تحقق اهداف.....	۶۱
۲- محتوای یاددهی - یادگیری در تعلیم و تربیت دینی.....	۶۲
تعریف محتوا.....	۶۲
فعالیت.....	۶۷
مفاهیم و موضوعات دینی دوره ی ابتدایی به تفکیک هر پایه.....	۶۷
در انتخاب روش تدریس چه نکاتی را باید مورد توجه قرار داد؟.....	۸۶
۲) ویژگی های خاص:.....	۸۸
۱-۲- روش‌های اختصاصی در آموزش اخلاق:.....	۸۸
۲-۲- روش‌های اختصاصی در آموزش عقاید (توحید و معاد و نبوت):.....	۸۹
شیوه های مختلف آموزش معاد.....	۹۰
الف) اثبات معاد به روش استدلالی:.....	۹۰
ب) بیان ویژگی های جهان آخرت و کیفیت زندگی پس از مرگ:.....	۹۰

ج) تمثیل امور عینی و ملموس برای تفهیم امور غیبی و نامأنوس:	۹۱
شیوه آموزش در نبوت و امامت:	۹۱
۳-۲- روش‌های اختصاصی در آموزش احکام و مراسم اسلامی:	۹۲
۴- شیوه‌ی ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی در هدیه‌های آسمان:	۹۳
ارزش‌یابی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در هدیه‌های آسمان: نکاتی برای عمل:	۹۵
موضوع اول: ارزش‌یابی چه موقع انجام می‌شود؟	۹۵
موضوع دوم: چه مواردی مورد مشاهده قرار می‌گیرد و نشانه‌های بروز هر یک چیست؟	۹۶
موضوع سوم: ابزارهای مناسب برای ارزش‌یابی چیست؟	۹۹
موضوع چهارم: جمع‌بندی مشاهدات و قضاوت نهایی چگونه صورت می‌گیرد؟	۱۰۳
موضوع پنجم: شیوه‌ی نمره‌گذاری چگونه است؟	۱۰۳
فصل پنجم: مراد تعلیم - تربیتی در برنامه‌های درسی دینی:	۱۰۵
۱- کتاب درسی:	۱۰۶
ساختار هر درس در کتاب درسی دینی (هدیه‌های آسمان):	۱۰۷
۲- کتاب کار:	۱۱۰
زمان انجام فعالیت‌ها چه زمانی است؟	۱۱۰
فعالیت‌های کتاب کار را چگونه بررسی کنیم:	۱۱۱
۳- کتاب راهنمای معلم:	۱۱۱
۴- رسانه‌ها و نرم‌افزارها:	۱۱۳
منابع:	۱۱۵

پیش گفتار

آماده کردن یادگیرندگان با تجارب یادگیری اثربخش همیشه یکی از دغدغه های اصلی تعلیم و تربیت است. در عصر کنونی که عصر اطلاعات است، توسعه هر جامعه ای مبتنی بر توسعه افراد آن جامعه می باشد و یادگیری که یکی از نیازهای اجتناب ناپذیر انسان ها محسوب می شود، عامل اصلی توسعه توانایی های انسانی است. اهمیت و ارزش یادگیری و آموزش یک حقیقت واقعی است که در همه فرهنگ ها و مذهب ها مورد توجه قرار گرفته است. در قرآن کسب دانش و یادگیری مکرراً مورد تأکید قرار گرفته است.

یکی از عوامل تعیین کننده در کسب جایگاه مطلوب افراد یک جامعه تربیت منابع انسانی فرهیخته و نه دینه سازی، نظام اندیشه ورزی و تفکر در افراد است. امروزه با ظهور اندیشه های فلسفی نوین، تأکید بر فعال بودن یادگیرنده در روند یادگیری مورد توجه قرار گرفته است. از این رو این عقیده که «معلم آموزش می دهند و شاگردان یاد می گیرند» کنار گذاشته شده و معلمان بجای ثابت کردن و منتظر کردن دانش به گفتمان و مشارکت با شاگردان تشویق می شوند و محوریت عملکرد آنها به بحث سهیل کننده و حمایت کنندگی تبدیل شده است. در جامعه اطلاعاتی، چگونگی بهبود کیفیت یادگیری موضوعی اساسی به نظر می رسد. آنچه در قرن کنونی مورد توجه قرار گرفته، یادگیری چرخه یاد گرفتن و تأکید بر یادگیری مادام العمر است. در دنیای آکنده از تغییر مستمر که دانش نو ظرف چند سال منسوخ می شود، آموزش نمی تواند سرمایه ای باشد که انسان یک بار در جوانی برای استفاده در تمام عمر می اندوزد، به عکس آموزش باید بر ایجاد توانمندی یادگیری مادام العمر متمرکز شود، از این رو تحصیل مهارت های لازم برای یادگیری و فراگیری جدیدترین روش های یادگیری نیاز است که مورد توجه قرار گیرد و نظام های آموزشی باید متناسب با تغییرات گشت و حرکت کنند. ایجاد فرهنگ یادگیری و افزایش خلاقیت انسانی دو عنوان برجسته در دنیای امروز است. پیش از آنکه حتی به فکر ساختن محیط مناسب یادگیری باشیم باید چند سؤال کلیدی را مطرح کنیم. یادگیری یعنی چه؟ یادگیرنده کیست؟ احساس اندیشه و رفتار وی چگونه است؟ چرا در جستجوی یادگیری هستیم؟ از طریق یادگیری و آموزش می توان تغییرات مطلوبی در زندگی ایجاد کرد. توفیق در دستیابی به هدف های یادگیری بدون استفاده از نظریه های یادگیری امکان پذیر نیست. بنابراین در مقوله یادگیری، ناگزیر باید به روان شناسی یادگیری و نظریه های یادگیری مراجعه کرد و نحوه یادگیری هر یک از یادگیرندگان را مورد مطالعه قرار داد. از سوی دیگر انسان در بعد معنوی نیز نیازمند تعلیم و تربیت است، چرا که در باطن انسان

استعدادها و قابلیت های مخصوصی نهفته است که آدمی را از نظر علمی، ایمانی و اخلاقی به اوج اعلای انسانیت می رساند و او را از هرگونه جهل، نادانی و پلیدی و ناپاکی محفوظ می دارد. سرمایه عقل و فطرت در باطن انسان به صورت قابلیت و استعداد، خود به خود هرگز شکوفا نمی شود و فقط در پرتو تعلیم و تربیت ذخایر عظیم درونی از قوه به فعل در می آید و قابل بهره برداری می شود. درحال حاضر رویکرد جدیدی برای آموزش تعلیمات دینی در دوره ابتدایی مطرح شده است که تلاش دارد با جامعیت آموزش، اهداف آموزش تعلیمات دینی را به گونه ای تعین کند که از یک طرف شامل همه حیطه های یادگیری یعنی سه حیطه شناختی، مهارتی، و عاطفی باشد و از طرف دیگر همه موضوعات ضروری آموزش تعلیمات دینی مانند آموزه های دینی، شناخت قرآن و آشنایی با معارف اسلامی از جمله خداشناسی، نبوت، امامت، معاد، اخلاق و احکام را شامل شود. این کتاب برای آشنایی معلمان و دانشجویان گرایش های مختلف رشته علوم دینی، روش های آموزش تعلیمات دینی (هدیه های آسمانی) در دوره ابتدایی تألیف شده است. امید است خوانندگان گرامی پس از مطالعه آن، ما را از ایراداتی که وجود آن در این نوشتار بدیهی می نماید آگاه ساخته و از نظرات و پیشنهادهای خود بهره مند نمایند.

دکتر مهدی زمانی

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد ایذه